

Publicul prezent la recentul Festival de Jazz de la Tel Aviv a fost de-a dreptul extaziat. În apariția sa de cinci minute, pianistul Yaron Herman a schimbat întreaga atmosferă. Dacă până atunci sunetele disonante și ritmate au fost caracteristicile muzicii interpreților, sub degetele miraculoase ale tânărului, sala s-a umplut de melodii armonioase și curgătoare. A fost un entuziasm aproape unanim. Modest, Herman își explică succesul prin faptul că atunci când se așează la pian, nu se mai teme de nimic. De fapt, nu-i place să fie în centrul atenției. Preferă să povestească despre recentul său turneu în China, el fiind primul pianist de jazz care a cântat în Orașul Interzis. Invitația a fost urmarea performanței sale de la Festivalul de Muzică clasică de la Toulouse, unde organizatorii obișnuiesc să cheme în fiecare an un pianist de jazz. Faptul că s-au oprit la el arată respectul de care se bucură în Franța pianistul israelian de 24 de ani.

Specialiștii consideră „cazul Herman” cu totul ieșit din comun. Nimeni din familia lui nu a fost muzician. Tânărul a început să cânte la pian abia cu opt ani în urmă. Până atunci, pasiunea lui a fost baschetul. A fost un jucător apreciat la o cunoscută echipă de baschet de cadeți, dar, „spre norocul meu, am fost rănit. N-am mai putut continua să joc baschet și a trebuit să încep să mă gândesc, ce aș putea să fac în viață”, mărturisește el. S-a decis să studieze pianul și a ajuns la profesorul Ofer Breyer, maestrul unor muzicieni proeminenți din tânăra generație israeliană de pianști de jazz, cunoscut și pentru metodele sale didactice neconvenționale. El pune pe prim plan trei elemente: inteligența, emoția și obsesia pentru muzică. Breyer i-a recomandat lui Herman să se familiarizeze cu filosofie orientale și i-a vorbit despre

Pianistul de jazz YARON HERMAN s-a perfecționat inspirat de filosofia Zen

perioadă a susținut mai multe concerte în Israel. Performanța de care-și amintește cu mare drag a fost un concert, cu trei ani în urmă, la Muzeul de Artă din Tel Aviv, în cadrul căruia a realizat o interpretare liberă a celor mai iubite vechi melodii israeliene. Herman a reușit să emoționeze publicul. Când el și partenerii lui au interpretat melodia „Zemer ahava layam” („Cântec de dragoste pentru mare”), aflată în sală, văduva lui Sașa Argov (compozitorul acestui cântec) a început să plângă.

EVA GALAMBOS

Pentru prima dată în istoria sa Comunitatea Evreiască din Germania va fi condusă de o femeie

Charlotte Knobloch, de 73 de ani, a fost aleasă în funcția de președinte al Comunității Evreiești din Germania, cu 120.000 de membri. Ea este prima femeie care ocupă această funcție în istoria comunității evreiești din Germania. Charlotte Knobloch este o cunoscută militantă pentru cauza evreilor, vicepreședinte al Congresului Mondial Evreiesc și al Congresului European Evreiesc și conduce comunitatea evreiască din München și din Bavaria. Ea îi urmează lui Paul Spiegel, decedat la 10 aprilie. (E.G.)

Nathan Englander și Etgar Keret

Doi tineri scriitori evrei ale căror cărți au devenit best-seller-uri

Nathan Englander și Etgar Keret, doi tineri scriitori evrei, deveniți autori de best-seller-uri, au fost prezenți la o conferință organizată în cadrul programului de masterat în scriere creativă al Universității israeliene „Bar Ilan”. Amândoi trăiesc în Israel, dar, spre deosebire de Keret, care este „sabra”, Englander a emigrat în Israel din Statele Unite. Biografiile lor ar putea ilustra diferitele direcții de evoluție ale tinerilor intelectuali evrei în societatea contemporană.

Nathan Englander s-a născut în Long Island, într-o familie ortodoxă, a urmat cursuri de *lešiva* și primul său volum de povestiri, publicat în 1999, „For the Relief of Unbearable Urges”, devenit un best-seller internațional, s-a inspirat atât din lumea ortodoxă, cât și din suferințele evreilor în timpul Holocaustului și în perioada stalinistă. Mai târziu, scriitorul a renunțat la

educația sa ultrareligioasă, a emigrat în Israel și și-a scris primul roman într-o cafenea din Ierusalim. Această carte marchează, după părerea lui, desprinderea lui de ortodoxism. În Israel, a întâlnit un grup de tineri imigranți argentinieni cu care s-a împrietenit și ale căror povestiri au reprezentat ideea călăuzitoare a romanului său în curs de apariție, „The Ministry of Special Cases”, la care a lucrat opt ani și care prezintă

comunitatea evreiască argentiniană în ajunul loviturii de stat militară din 1976. El a recunoscut, de asemenea, că viața în Israel i-a trezit conștiința politică. „Nu poți trăi în Israel și să nu-ți dai seama că politica este în centrul vieții”, a declarat scriitorul. Etgar Keret s-a născut în Israel, fiind fiul unor supraviețuitori ai Holocaustului. Mama lui a emigrat din Polonia, fiind singurul membru al familiei sale directe care a rămas în viață după război. Deși este privit ca una dintre vocile tinerilor scriitori israelieni, Keret se consideră un *outsider*, mai degrabă evreu din Diaspora. „Mă simt foarte legat de Diaspora. Scrierile mele au mai mult în comun cu Kafka și cu Isaac Bashevis Singer decât cu A.B. Yehoshua. M-am născut aici, dar sunt fiu de imigranți. Mă simt israelian, dar sunt apropiat și de ceea ce simt cei din afara țării, un lucru pe care israelienii l-au pierdut”, a declarat el. Keret a rupt cu tradiția „vechii gărzi” de scriitori israelieni care au abordat teme ideologice. Povestirile lui ironice par să ia în derâdere convențiile și convingerile literare din țară. Personajele lui sunt oamenii de rând, soldați, muncitori, tineri, cuprinși de anxietate și sentimente de înstrăinare. Nici Keret nu este scutit de influența vieții politice, ultimul său volum de povestiri, „The Nimrod Flip-Out”, publicat luna trecută în Statele Unite, a fost scris în perioada celei de-a doua Intifade și a fost influențat de violențele zilnice. Satisfacția mamei sale - a relatat Keret - a fost când a aflat că scrierile fiului său au fost traduse în polonă și în germană. Ea i-a povestit că, înainte de a muri în ghetoul din Varșovia, tatăl ei i-a spus că va supraviețui și într-o zi își va răzbuna familia. „Au vrut să ne facă să dispărem. Dar vei rămâne în viață și toată lumea ne va cunoaște numele”, i-a spus el. Văzând cărțile fiului său expuse în vitrinele librăriilor germane și numărul mare al celor ce făceau coadă ca să le cumpere, a știut că spusele tatălui ei au devenit realitate. (E.G.)

350 de ani de existență a Comunității Evreiești din Marea Britanie

Oameni politici, printre care și premierul Tony Blair, demnitari și lideri religioși britanici, au participat, la 13 iunie a.c., la o ceremonie religioasă, menită să marcheze istoria de 350 de ani a Comunității Evreiești din Marea Britanie. La Sinagoga „Bevis Marks” din Londra, veche de 300 de ani, Șef Rabinul Marii Britanii, Jonathan Sacks - căruia i s-au alăturat lideri creștini, musulmani, hinduși și sikși - a ținut o slujbă de mulțumire pentru viața iudaică neîntreruptă, de peste 300 de ani, dusă de evrei pe teritoriul britanic.

Dar evreii s-au stabilit mult mai devreme pe acest teritoriu, prima comunitate fiind semnalată la scurt timp după cucerirea normandă în 1066. În 1290, după ani de violențe antisemite, Regele Edward I i-a expulzat. Interdicția a durat până în 1656, când Oliver Cromwell a permis revenirea lor. La ora actuală, în Marea Britanie trăiesc 350.000 de evrei, formând o comunitate bogată, în mare parte integrată. Ea se poate lăuda și cu faptul că, în secolul al XIX-lea, a dat pe unul dintre premierii țării, Benjamin Disraeli, favoritul Reginei Victoria (convertit, totuși, la creștinism la 12 ani), precum și numeroși oameni politici importanți, artiști, persoane care s-au remarcat în economie, industrie, sau în profesii liberale. (E.G.)

Din istoria
comunităților
evreiești
de pretutindeni

Evreii din Portugalia

Portugalia a devenit regat independent în secolul al XII-lea. Lisabona găzduia o veche comunitate evreiască, iar primii evrei au sosit pe acele meleaguri după distrugerea Celui de-al doilea Templu (70 e.a.). În orașul Belmonte se află prima sinagogă datând din 1297. După masacrul evreilor din țara vecină, Spania, în 1391, mulți supraviețuitori au emigrat în Portugalia, unde libertatea religioasă era încă respectată. Maranii reveneau la tradiția și la numele lor de dinainte de convertirea forțată din Spania. Țara a cunoscut și o înflorire economică remarcabilă. Familia Abravanel din Sevilla (Spania) avea rude în Portugalia. Neguțarii evrei din Portugalia erau cunoscuți în Italia și Flandra.

Abraham Zacuto (1450-1510) a inventat astrolabul, instrument cu ajutorul căruia Vasco da Gama a reușit să se orienteze în expediția sa în jurul Africii. Anul 1492, care a însemnat izgonirea evreilor din Spania, a avut aceleași efecte și în Portugalia, datorită aceleiași Inchiziții. Execuții, convertiri forțate, toate formele de persecuție cunoscute au martirizat evreimea din întreaga Peninsulă Iberică, aducând mari pagube economiei, civilizației celor două țări. În secolul al XVIII-lea, primul ministru portughez, marchizul de Pombal, i-a rechemat pe evrei în țara de baștină, iar în secolul următor, în 1821, Inchiziția a fost desființată. Abia în 1910, după revoluția din Portugalia, ei au căpătat drepturi cetățenești depline. În orașele mai importante ale țării există sinagogi, școli, iar în Porto, orașul în care s-a

născut Uriel D'Acosta, trăiau cândva circa 10.000 de familii de marani. Și astăzi sunt marani care merg la biserică de Iom Kipur și rostesc *Kol Nidre*, fără ca preotul catolic să protesteze.

Maranii din Portugalia duc și astăzi o viață deosebită de cea a evreilor, ca și de a creștinilor, prin păstrarea parțială a unor cutume iudaice, imbinată cu o riguroasă viață creștină. În 1927, în același oraș Porto, un grup de marani au înființat o *lešiva*, numită „Roș Pina”, și o sinagogă, revenind astfel la iudaismul strămoșilor. În același an a apărut publicația „Ha Lapid” („Facla”), în ebraică și portugheză. Numărul evreilor care mai trăiesc azi în Portugalia este foarte scăzut (sub 1.000), datorită exodului masiv, din secolele anterioare, în Țările de Jos (la Amsterdam există o sinagogă și un cimitir „portughez”), în Anglia și în America Latină. Alături de sefarzi, în comunitatea evreiască portugheză trăiesc așchenazi proveniți din Germania (după 1933), din Polonia ș.a.

BORIS MARIAN